

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący)

SSN Marek Sychowicz

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K. H., B. J., M. J. R.

i M. H.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w W. z dnia 13 września 2005 r.

w sprawie z powództwa [...]

przeciwko B. N. i M. R.-N.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 12 października 2007 r.,

zażalenia powódek: [...]

na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 6 czerwca 2007 r.,

- 1) uchyła zaskarżone postanowienie w stosunku do powódek K. H. i M. J. R.;**
- 2) oddała zażalenie w pozostałym zakresie.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 6 czerwca 2007 r. odrzucił skargę powódek K. H., B. J., M. J. R. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego z dnia 13 września 2005 r., jako nieprawidłowo opłaconą.

Powódki w zażaleniach na to postanowienie zarzuciły naruszenie art. 130² § 3 k.p.c. oraz art. 100 § 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) i wniosły o jego uchylenie. Podniosły, że K. H. i M. J. R. uiściły należne opłaty, natomiast B. J. korzystała ze zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Poza sporem pozostaje fakt, że jedynie powódka B. J. korzystała ze zwolnienia od kosztów sądowych w całości i to wyłącznie w sprawie, w której zapadło orzeczenie, objęte zapoczątkowującą niniejsze postępowanie skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem.

Obowiązujące przepisy, zarówno kodeksu postępowania cywilnego, jak i ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (u.o.k.s. - Dz.U. nr 167, poz. 1398 ze zm.) nie zawierają regulacji z której można byłoby wywieść wniosek, że zwolnienie od tych kosztów udzielone w konkretnej sprawie na etapie rozpoznawczym rozciąga się także na postępowanie wywołane wniesieniem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem wydanego w niej prawomocnego orzeczenia. W ustawach tych brak bowiem przepisów, które precyzyjnie określałyby procesowy zakres udzielonego całkowitego zwolnienia. Nie budzi jedynie wątpliwości, że zwolnienie od kosztów przyznawane jest w zindywidualizowanej podmiotowo i przedmiotowo sprawie (art. 105 ust. 1 u.o.k.s.) oraz że zwolnienie takie, przyznane w postępowaniu rozpoznawczym obowiązuje także w postępowaniu egzekucyjnym (art. 771 k.p.c.).

W postanowieniu z dnia 20 października 2006 r. (IV CZ 77/06, niepubl.) Sąd Najwyższy przyjął, że sądowe zwolnienie od kosztów jest skuteczne również w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi kasacyjnej, uznając, że w istocie toczy się ono w tej samej sprawie. Jednak w późniejszym postanowieniu z 23 stycznia 2007 r. (III CZ 3/07) Sąd ten zaprezentował

odmienny pogląd, akcentując istotę zmian, jakie nastąpiły w postępowaniu kasacyjnym z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 13, poz. 98). Postępowanie to stało się postępowaniem szczególnym, pozostającym poza strukturami sądów powszechnych, a jego celem jest wyłącznie kontrola legalności prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji.

Argumentacja, która skłoniła Sąd Najwyższy do odmowy rozciągnięcia zwolnienia od kosztów sądowych na postępowanie kasacyjne stało się jeszcze bardziej wyrazista przy rozważaniu powiązań między rozpoznawaną sprawą a postępowaniem ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem wydanego w niej orzeczenia. Związek ten jest specyficzny i jeszcze słabszy.

W postanowieniach z dnia 14 czerwca 2005 r. (V CZ 61/05, niepubl.) i z 23 marca 2007 r. (V CZ 18/07, Lex nr 274243) Sąd Najwyższy wyjaśnił, przy rozstrzyganiu kwestii, czy umocowanie adwokata lub radcy prawnego do reprezentowania strony skarżącej w sprawie o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia może wynikać z treści pełnomocnictwa udzielonego temu pełnomocnikowi w sprawie zakończonej prawomocnie orzeczeniem kwestionowanym w skardze - że postępowanie wszczęte skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, uregulowane w art. 424¹ - 424¹² k.p.c., nie jest kontynuacją postępowania zakończonego kwestionowanym orzeczeniem sądu, ani nawet nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, takim jak skarga kasacyjna i skarga o wznowienie postępowania, gdyż nie zmierza do zmiany bądź uchylenia tego orzeczenia. Jest nadzwyczajnym środkiem umożliwiającym dochodzenie roszczenia odszkodowawczego od Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 1 k.c. za niezgodną z prawem działalność orzeczniczą sądu jako władzy publicznej i stanowi niezbędny prejudykat do dochodzenia takiego odszkodowania. Sprawa o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest zatem sprawą odrębną wobec zakończonej prawomocnie sprawy, ma inny przedmiot i w istocie nawet inną tożsamość zainteresowanych stron. Wobec tego bez przepisu zawierającego regulację analogiczną jak zawarta w art. 771

k.p.c. nie można przyjmować, że zwolnienie od kosztów sądowych udzielone przez sąd w postępowaniu rozpoznawczym działa także w postępowaniu przewidzianym w art. 424¹ - 424¹² k.p.c.

W związku z powyższym, skoro powódka B. J. przyznawała, że nie opłaciła skargi, jej zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 1 i 3 k.p.c.

2. Nie można natomiast odmówić racji skarżącym K. H. i M.J.R., że w stosunku do nich odrzucenie skargi nastąpiło z naruszeniem art. 130² § 3 k.p.c. Jak wynika z akt, w przedmiotowej sprawie każda z powódek wniosła odrębną skargę, choć zamieszczoną w jednym piśmie, lecz skierowaną przeciwko dotyczącej jej części orzeczenia. Uiszczona przez pełnomocnika skarżących opłata w łącznej kwocie 162 zł odpowiadała wymaganym opłatom od skargi wniesionej przez K. H. i M. J. R. (po 81 zł). Taka interpretacja nie wymagała nawet występowania do powódek o wyjaśnienie ich intencji, bowiem była pochodną podanej przez skarżące wartości przedmiotu zaskarżenia w ich skargach. W tym zakresie stanowisko Sądu Okręgowego nie może się więc ostać, co uzasadnia uchylenie zaskarżonego postanowienia w stosunku do powódek K. H. i M. J. R., na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 1 i 3 k.p.c., gdyż opłaciły one wniesioną skargę.